

Sygn. akt I ACa 710/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 lipca 2015 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSA Franciszek Marcinowski

Sędziowie: SSA Andrzej Nieduzak (spr.)

SSO del. Renata Szczerbowska

Protokolant: Marta Perucka

po rozpoznaniu w dniu 16 lipca 2015 r. we Wrocławiu na rozprawie

sprawy z powództwa **M. M. (1) i M. M. (2)**

przeciwko **Bankowi (...) S.A w K.**

o ustalenie

na skutek apelacji powodów

od wyroku Sądu Okręgowego w Świdnicy

z dnia 26 lutego 2015 r. sygn. akt I C 349/14

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza solidarnie od powodów na rzecz strony pozwanej 2.700 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.**

UZASADNIENIE

Powodowie M. M. (1) oraz M. M. (2) wytoczyli przeciwko stronie pozwanej Bankowi (...) S.A. z siedzibą w G. powództwo o ustalenie nieważności zawartej z pozwaną umowy kredytu konsolidacyjnego nr (...)

- (...) z dnia 13 września 2005 r. Wskazali, że przed zawarciem umowy nie zostali poinformowani o ryzyku związanym z zaciągnięciem kredytu w obcej walucie, w szczególności nie udzielono im informacji, jaki wpływ na wzrost raty będzie miał wzrost kursu franka szwajcarskiego. Podali, że wszystkie operacje zostały dokonane w złotych, a kredytobiorcy nie przekazano żadnej kwoty w walucie udzielonego kredytu, co – w ich ocenie – podważa jego wiarygodność. Ich zdaniem kredyt nie jest dostosowany do profilu ryzyka klienta, a zaoferowany produkt jest wysoko złożony i posiada cechy spekulacyjne.

Strona pozwana w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od powodów na jej rzecz kosztów procesu.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy oddalił powództwo i zasądził solidarnie od powodów na rzecz strony pozwanej kwotę 3.600 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Swoje rozstrzygnięcie Sąd I instancji wydał w oparciu o następujące ustalenia faktyczne.

W dniu 13 września 2005 r. powodowie zawarli ze stroną pozwaną umowę kredytu konsolidacyjnego na spłatę posiadanego przez powodów zadłużenia i na cel dowolny. Na podstawie powyższej umowy powodowie uzyskali kredyt w walucie obcej w wysokości 75.532,99 CHF, stanowiącej równowartość w dniu 15 września 2005 r. kwoty 186.619,36 zł według kursu uruchomienia kredytu w Banku (...) S.A. w wysokości 2,4707 zł za jednego franka szwajcarskiego.

Powodowie początkowo przez dłuższy czas spłacali terminowo raty kredytu. Uiszczania rat zaprzestali dopiero na początku 2011 r. W związku z tym, pismem z dnia 30 marca 2011 r., doręczonym powodom w dniu 4 kwietnia 2011 r., pozwana wypowiedziała im umowę kredytu ze skutkiem na dzień 4 maja 2011 r. Na ten dzień zobowiązanie powodów na rzecz Banku wynosiło 57.903,03 CHF. Następnie w dniu 19 października 2011 r. wystawiła ona bankowy tytuł egzekucyjny nr (...), któremu nadano klauzulę wykonalności postanowieniem z dnia 30 grudnia 2011 r., sygn. akt I Co 6546/11. W oparciu o tak uzyskany tytuł strona pozwana wszczęła postępowanie egzekucyjne, które obecnie prowadzone jest przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w K. H. S..

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy stwierdził, że powództwo nie zasługuje na uwzględnienie. Za podstawę żądań powodów przyjął art. 189 k.p.c. Stwierdził jednakże, że powodowie nie wykazali, iż posiadają interes prawny w wytoczeniu powództwa o ustalenie, gdyż przysługuje im dalej idące żądanie o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego na podstawie art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c. Z ich twierdzeń wynika bowiem, że ich głównym celem jest zniweczenie egzekucji toczącej się na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego zaopatrzonego w klauzulę wykonalności. Wyrok ustalający nieważność umowy kredytu nie wpływałby na toczące się postępowanie egzekucyjne i nie stanowiłby podstawy jego umorzenia.

W ocenie Sądu Okręgowego brak było podstaw do uwzględnienia powództwa w oparciu o art. 388 k.c., gdyż powodowie w pozwie oraz pozostałych pismach procesowych nie wskazywali na wyzyskanie przez kontrahenta ich przymusowego położenia. Żądanie powodów nie mogło znaleźć również swojego oparcia w art. 357¹ k.c., gdyż powodowie ostatecznie nie domagali się ukształtowania na nowo łączącego ich ze stroną pozwaną stosunku prawnego.

Apelację od powyższego wyroku wywiedli powodowie. Zaskarżając wyrok w całości zarzucili:

1. naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez pominięcie ich wniosków o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków K. R. i T. M., co prowadziło do błędnych ustaleń faktycznych w sprawie;
2. naruszenie art. 358¹ k.c. poprzez nieuwzględnienie stosowania przez Bank niedozwolonych klauzul umownych;
3. pominięcie, że przepisy pozwalające na wystawienie przez bank bankowego tytułu egzekucyjnego są niekonstytucyjne;
4. naruszenie art. 357¹ k.c. poprzez nierozpoznanie powództwa powodów o przeliczenie wierzytelności wynikającej z kwestionowanej umowy;
5. naruszenie art. 840 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie;
6. naruszenie art. 385¹ k.c. poprzez rażące naruszenie interesów kredytobiorcy poprzez wystawienie bankowego tytułu egzekucyjnego (bte) z tytułu niespłaconego kredytu z uwzględnieniem kursu franka do złotego z dnia wystawienia bte oraz wyliczania wartości rat do spłat wg tabeli kursów ogłaszanej przez bank.

W oparciu o powyższe zarzuty powodowie wnieśli o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie ich powództwa w całości i zasądzenie na ich rzecz kosztów procesu za obie instancje.

W odpowiedzi na apelację strona pozwana wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja powodów nie zasługuje na uwzględnienie.

Swoje rozstrzygnięcie Sąd Apelacyjny wydał w oparciu o ustalenia faktyczne Sądu I instancji, które przyjął za własne jako poczynione w oparciu o prawidłowo zebrany i oceniony materiał dowodowy. Wbrew zarzutom apelacji Sąd Okręgowy nie dopuścił się uchybień w gromadzeniu materiału dowodowego, w szczególności za nieuzasadnione należy ocenić zarzut kwestionujący oddalenie wniosków dowodowych z zeznań świadków – pracowników Banku: K. R. i T. M.. Słusznie ocenił Sąd Okręgowy, że okoliczności, o których miały zeznawać wyżej wymienione osoby, nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy.

W tak poczynionych ustaleniach faktycznych na pełną aprobatę zasługiwała również dokonana przez Sąd I instancji ocena prawna zgłoszonego przez powodów roszczenia.

Na wstępie podzielić należy stanowisko Sądu Okręgowego, że wywiedzione w sprawie powództwo miało charakter powództwa o ustalenie, które znajduje swoją podstawę prawną w normie art. 189 k.p.c. Uporządkowując wywody powodów należy stwierdzić, że domagali się oni ustalenia, że umowa kredytu z dnia 13 września 2005 r. jest nieważna (art. 58 § 1 i 2 k.c.), gdyż zawarte w niej warunki są sprzeczne z istotą umowy kredytu i są dla powodów rażąco niekorzystne. Ewentualnie w twierdzeniach powodów można dopatrzeć się żądania ustalenia bezskuteczności umowy, wobec zawarcia jej pod wpływem błędu wywołanego nieprawdziwymi zapewnieniami pracowników banku.

Słusznie jednak wskazał Sąd Okręgowy, że przed dokonaniem oceny zasadności powyższych twierdzeń konieczne było zbadanie, czy powodom przysługuje interes prawny w żądaniu ustalenia. Podkreślić należy, że interes ten stanowi podstawową przesłankę żądania opartego na normie art. 189 k.p.c. Stwierdzenie, że przesłanka ta nie zachodzi, zwalnia Sąd z konieczności analizowania zarzutów skierowanych względem stosunku prawnego, który miał być przedmiotem ustalenia.

Sąd Okręgowy prawidłowo przyjął, że interes prawny w żądaniu ustalenia nie zachodzi w sytuacji, gdy powodom przysługuje żądanie dalej idące, które w pełni zaspokaja ich interes prawny. Takie żądanie w okolicznościach niniejszej sprawy stanowi powództwo z art. 840 § 1 pkt. 1 k.p.c. o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego, którym jest bankowy tytuł egzekucyjny zaopatrzone w klauzulę wykonalności. W postępowaniu tym bowiem podlega badaniu zarówno ważność czynności bankowej, na podstawie której wystawiono bankowy tytuł egzekucyjny, jak i zarzuty dotyczące prawidłowego wyliczenia ujętej w bte wierzytelności. Podzielić należy stanowisko Sądu I instancji, że sam wyrok ustalający nie spowoduje oczekiwanego przez powodów skutku w postaci wyeliminowania z obrotu bankowego tytułu egzekucyjnego oraz umorzenia czy też ograniczenia względem nich postępowania egzekucyjnego.

Mając zatem na uwadze, że powodom nie przysługuje interes prawny w wytoczeniu powództwa o ustalenie, na uwzględnienie nie mogły zasłużyć zarzuty koncentrujące się na wykazaniu nieważności umowy z dnia 13 września 2005 r. i jej poszczególnych klauzul. Z tego względu bezprzedmiotowy pozostawał zarzut powodów naruszenia art. 385¹ k.c. i 358¹ k.c. poprzez zaniechanie rozważenia, czy łącząca strony umowa nie zawiera klauzul abuzywnych.

Nie zachodziła również potrzeba słuchania świadków K. R. i T. M., celem ustalenia, czy ich zapewnienia mogły mieć charakter wprowadzających w błąd,

Brak interesu prawnego w żądaniu ustalenia wyłączał również obowiązek Sądu orzekania o wpływie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 14 kwietnia 2015 r., w sprawie o sygn. akt P 45/12, na zasadność wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego i możliwości zaopatrzenia go w klauzulę wykonalności. Po pierwsze tego rodzaju zarzuty powodowie mogliby skutecznie podnosić jedynie w postępowaniu przeciwegzekucyjnym. Po drugie, jak słusznie zauważyła strona pozwana, utrata mocy obowiązującej przepisów uprawniających Bank do wystawienia bte została odroczone do dnia 1 sierpnia 2016 r., co oznacza, że wyrok Trybunału nie odnosi swojego skutku względem bankowych tytułów egzekucyjnych wystawionych przed tą datą.

Niezasadny pozostawał również zarzut naruszenia art. 357¹ k.c. poprzez nierozpoznanie żądania o przeliczenie wysokości wierzytelności wynikającej z umowy z dnia 13 września 2005 r. Wskazać trzeba, że powodowie w piśmie z dnia 8 grudnia 2014 r. (k. 223 i nn.) w sposób wyraźny cofnęli żądanie o dokonanie przeliczenia ciężącego na nich względem pozwanego Banku zadłużenia na warunkach, którym ich zdaniem umowa powinna odpowiadać. Owszem powodowie w piśmie złożonym na rozprawie dnia 26 lutego 2015 r. (k. 303 i n.) złożyli wniosek o „uaktualnienie kwoty pozostałego do spłaty kredytu w sprawie egzekucyjnej nr KM 7221/12”. Z pisma tego nie wynika jednak, aby wniosek ten należało traktować jako rozszerzenie powództwa. Potwierdza to również fakt, że powód na rozprawie, na której pismo zostało złożone, oświadczył, że jego stanowisko w sprawie nie uległo zmianie. W dalszym zakresie wskazać należy, że żądanie powodów o przeliczenie, czy też o uaktualnienie wysokości pozostałego do spłaty kredytu, również należałoby kwalifikować jako powództwo o ustalenie a nie o ukształtowanie w oparciu o normę art. 357¹ k.c. W twierdzeniach powodów nie była bowiem w ogóle eksponowana podstawowa przesłanka zastosowania tej normy czyli nadzwyczajna zmiana stosunków. Powodowie wskazywali, że umowa od początku była nieważna, gdyż zawierała niedozwolone klauzule umowne i była dla powodów rażąco niekorzystna, nie pozwalając na oszacowanie wiążącego się z nią ryzyka. Nie domagali się zatem przeliczenia wartości kredytu ze względu na nagły wzrost kursu franka szwajcarskiego, ale ze względu na to, że postanowienia umowy już w momencie podpisania umowy były dla nich krzywdzące.

Na uwzględnienie nie zasługiwał również zarzut naruszenia art. 840 k.p.c. Przepis ten stanowi podstawę materialnoprawną żądania pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego. Tego rodzaju żądanie nie zostało sformułowane w sprawie, toteż Sąd nie mógł naruszyć ww. normy.

W tych okolicznościach Sąd Apelacyjny nie znalazł podstaw do zmiany zaskarżonego wyroku i w oparciu o art. 385 k.p.c. apelację powodów oddalił.

Orzeczenie o kosztach postępowania apelacyjnego wydano na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 zd. 1 k.p.c., zasądzając od powodów solidarnie na rzecz strony pozwanej koszty zastępstwa w postępowaniu apelacyjnym, których wysokość ustalono na podstawie § 6 pkt 6 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

bp